מדינה יהודית עם

זהות
בראשות משה פייגלין

בכל אחד מאיתנו, במהלך חייו, עברה מחשבה על רצונו לעשות משהו שישפיע על העולם. משהו שיתרום למדינה ושישאיר חותם. לכל אחד עוברת מחשבה כזו, אך מעטים האנשים שנופלת בחלקם הזכות והיכולת לעשות זאת. והנה, עכשיו, קיבלנו הזדמנות גדולה להשפיע על דמות המדינה שאנו כה אוהבים, המדינה שאבותינו התפללו לכינונה במשך אלפי שנים ואנו זכינו להיות חלק ממנה. עכשיו, יש לנו הזדמנות להביא לעליית קרנה של היהדות. להביא לכך שהמדינה שלנו תהיה יהודית באמת, ע"י כך שאנשים ירצו להיות חלק מהיהדות במקום לחפש דרכים לברוח מפניה.

ההזדמנות הזו מתרחשת במפלגת זהות. אנו עדים לחיבור אדיר שהתנר עה הזו יוצרת בין כל חלקי החברה הישראלית: דתיים, חרדים, מסור תיים ואתאיסטים. כן, כן, שמעתם נכון – גם אתיאסטים מצטרפים לזהות, ואם הם בחרו להצטרף למפלגה שחרטה את הזהות היהודית על דגלה, אז אנו כבר עדים לתופעה האדירה שתתרחש פה אם עם ישראל יתקרב אל יהדותו מבחירה ומאהבה.

יהדות של חירות, מבחירה ומאהבה. כי רק כך נהפוך את המדינה הזאת למדינה טובה יותר, למדינה המממשת את ייעודה, ומתקנת עולם במלכות ש-די.

המערכת

* גיליון זה יוצא לאור ע"י פעילי זהות, ואינו פרסום רשמי של המפלגה.

ראש גדול

"יש הבדל בין החיים הטבעיים, הבריאים, של העם בארץ, ובין חייו בגלות, שם נגזר עליו פחד יומם ולילה, פחד מכל עלה נידף, הפחד גורם לאדם לחשוד בכל דבר, אפילו בעצמו, הוא מגדיר את עצמו על פי זולתו, ומדגיש ביחסו לא-לוהיו את היראה וההתבטלות.

אלה שמרו על היהדות שנים רבות, אבל הן גם הסיבה להתגברות הכפירה היום. אנו מתקרבים אל 'העתיד לבוא' האדם משתחרר ולומד לבטא את עצמו, יותר ויותר קשה לו לקבל מרות של זולתו.

עכשיו 'עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו', עם ישראל חוזר אל הארץ והוא יכול להאמין בעצמו, בטבעו הישר. בעת הזאת אסור להסתפק בבינוניות, אסור לפחד. צריך לחשוב מחשבות גדולות, רחבות ומקיפות עולם, לשאת עיניים אל האור ולהתעלות עד אין קץ!"
(הרב דוד כהן הנזיר)

ישנם הסברים רבים לחטאו של משה רבנו במי מריבה. דומה שההסבר שאעלה עכשיו לא יהיה חדש אצל איש מן הקוראים, שכן מדובר בהסבר ידוע, אולם השאלה היא – האם אנחנו אכן מיישמים את ההסבר הזה.
השאלה המרכזית היא מדוע הקב"ה ציווה על משה דווקא לדבר אל הסלע ולא להכותו. לכאורה, כאשר משה מכה על הסלע הוא כביכול מאוד מצליח – הכתוב אומר: ויצאו מים רבים.

הקב"ה מלמד אותנו פרק בחינוך. ישנו שלב בו הילד קטן ואז אין ברירה – צריך לפעמים להפעיל סמכות כדי למנוע ממנו לעשות דברים לא ראויים.
אבל ישנו שלב שהילד מתבגר, ואז אי אפשר להכות, חייבים לדבר. עם ישראל בראשית הדרך היה בחינת ילד קטן, אותו ניתן לעתים להכות, אולם לפני הכניסה לארץ אנו פוגשים דור מתבגר. זהו דור שלא ניתן לכפות עליו. לעתים נראה כי בדרך הכפייה דווקא יש הצלחות – יוצאים מים רבים, אולם זאת טעות חמורה. הכפייה היא האסון הגדול ביותר בדור של תחייה לאומית.

אחת הבעיות המרכזיות של אלו שלא השתחררו מן הגלות היא תחושת הפטרונות. למשל האשכנזים מרגישים פטרונים על התרבות. המדינה מרגישה פטרונות על האזרחים.

הרבנים פטרונים על קהל השומעים. הדרך הנכונה היא להבין שכולנו שותפים במפעל אחד, וכל אחד צריך – ואת זה אפשר לעשות רק מתוך חירות – לאבחן מה הנקודה המרכזית שלו בעולם, כדי להצטרף לתזמורת המופלאה שעתיד לייצר כאן עם ישראל.

אסור לפחד. צריך להצטייד בהרבה אהבה ואמונה, להמשיך קודם כל לחשוב, ובשלב הבא ליזום וליצור. בדור של גאולה התורה מתנגדת לראש קטן. נהיה כולנו ראש גדול, שותפים במפעל של גאולה – לב חדש ורוח חדשה.

זהות יהודית והפרדת דת ומדינה – אוקסימורון?

ד"ר ניצה כהנא

לכאורה כן. במצב של הפרדת דת ומדינה, המדינה לכאורה משמשת ככלי טכני לארגון מערכות היחסים בין אזרחיה ותו לא. מנגנון טכני כזה אין לו דבר עם היהדות, אין לו דבר עם הייעוד והבשורה שנושא עם ישראל מהיום בו אמר הקב"ה לאברהם אבינו: "לך לך מארצך וממולדתך... ונברכו בך כל משפחות האדמה". איך ייתכן שמפלגה שנושאת את השם "זהות" וצמחה מתוך "מנהיגות יהודית" תחתור לדבר כזה?

אלא שכאן צריך לדייק: מפלגת זהות דווקא מחברת באופן ברור וחד-משמעי בין היהדות ומדינת ישראל. היהדות היא זהותה של מדינת ישראל, החיבור שלה לארץ ישראל הוא בגלל המתנה האלוקית של ארץ ישראל לעם ישראל. החיבור לארץ הוא לכולה, ואינו תלוי בשום תנאי אחר. בחזון של מפלגת זהות המדינה תתנהל בדרך שתתאים לשמירת היהדות.

מוסדות המדינה יהיו כשרים ותישמר שם השבת. כמו כן, בחזון של זהות המדינה מחילה את ריבונותה על כל חלקי ארץ ישראל שבידינו. ובוודאי שאין מה לדבר על מסירת חלק ממנה לאחרים. בחזון של זהות מדינת ישראל היא הממלכתיות שתאפשר לעם ישראל להצמיח חברת מופת שתשפיע טוב לעולם כולו עד הגעתו לתכלית של "תיקון עולם במלכות ש-די".

ההפרדה לפי מפלגת זהות היא בין המדינה לבין חייהם הפרטיים של אזרחיה. בזהות שואפים להפרדה כמה שיותר גדולה בין הכפייה המדינתית על ידי חוקים, תקנות וכו', לבין חייהם של אזרחיה: לא תהייה כפייה של תכניות לימוד, אלא ההורים יחליטו מה ילמדו ילדיהם.

גיוס החובה יצומצם ככל הניתן בזמן, ולאחר מכן הצבא יהיה מקצועי. התקשורת תהיה חופשית, ולא כפופה לאישורים מהמדינה, ועוד ועוד. ההפרדה הזאת תהיה גם בעניין של קיום מצוות. המעמד האישי וצורת הנישואין, לא יהיו עניינה של המדינה, וכמו כן – מי ואיפה אוכל חמץ בפסח, מי עושה ברית מילה לילדו, מי יסב לליל הסדר ומי נוסע במכוניתו בשבת – לא יהיו עניין למשטרה ולבתי המשפט.

התפיסה החירותית שעומדת בבסיס הגישה הזאת נותנת אמון בבני אדם. נותנת אמון בכך שהיהודים ברובם רוצים להיות מחוברים ליהדותם. אם נאפשר להם לבחור – הם יבחרו בתרבותם המקורית. כך החיבור בין היהודים לתרבותם המקורית יהיה עמוק וטבעי.

התפיסה שרואה במדינה כוח כפייה שניתן על ידו להכריח יהודים לקיים מצוות דווקא מתהפך עלינו. כך בית המשפט יכול להתערב בהחלטות הרבנות ובתי הדין הרבניים בנושאים שונים. בשנים האחרונות יש הרוצים להשתמש בכוח של המדינה גם כדי לכפות חילוניות על כולם (עיין ערך דינה זילבר וביטול המחיצה בכנס של חב"ד בכיכר רבין).

לפיכך בחירה בזהות ובהפרדת המדינה וכוח הכפייה שלה משמירת המצוות של הפרט, חשובה כדי לחזק את היהדות הממלכתית, ואת הבחירה ביהדות מתוך חירות, של רוב בניינו ומניינו של העם היושב בציון.

נישואין כהלכה – כמה תזכורות

ד"ר בנימין אלבוים

לנוכח בלבול רב ודיסאינפורמציה בנוגע להצעת מפלגת זהות לבטל ברמה המדינתית את רישום הנישואין, וממילא את החובה הקיימת כיום להינשא ברבנויות המקומיות / הבד"צים, להלן כמה תזכורות:

א. רישום הנישואין כיום ברבנות אינו ביטוי להיות המדינה "יהודית". המדינה מכירה בכל הנישואין של כל העדות הדתיות בתחומה – מוסלמי, דרוזי, ומספר דו-ספרתי של עדות נוצריות. כך שאין במצב הנוכחי פריווילגיה כלשהי לנישואין היהודיים, ואין לראות בו ביטוי ל'יהדותה' של המדינה.

ב. המדינה כיום רושמת כנשואים כל תיעוד של נישואין מחו"ל. ובכלל זה נישואי תערובת אזרחיים שנעשים בחו"ל, ואף נישואין חד-מיניים שנעשים במדינות המאפשרות רשמית "נישואין" כאלו. משכך, מרשם הנישואין הארצי אינו יכול גם להוות בסיס לווידוא יהדות, וגם כיום, רב שנדרש להשיא זוג שאינו מוכר לו נדרש לעדויות כמו כתובות ההורים, או עדויות של מכרים (כאשר אורח חיים יהודי בד"כ מהווה חזקה ליהדות).

ג. אם בעבר ניתן היה לחשוב שסירוב של הרבנות להשיא זוג יגרום לפרידתם ול'אפרושי מאיסורא', הרי שכיום, כאשר רוב הבאים להירשם לנישואין מקיימים זוגיות עוד טרם הנישואין זו נאיביות לחשוב שיש תופעה כזו (למעט כנראה מקרים של זוגות שומרי תו"מ שבמהלך הרישום לנישואים מגלים שאחד הצדדים זקוק לגיור / גיור לחומרא – תופעה שבוודאי תתקיים גם לפי המוצע על ידי 'זהות', אצל אלו שיבואו מיוזמתם להינשא בגופי רישום הנישואין הרבניים העצמאיים).

ד. ממזרות נוצרת רק ע"י קידושין כדת משה וישראל. מוסכם ע"י רוב הפוסקים, וכך המנהג ברוב תפוצות ישראל כיום (בעקבות הר"מ פיינשטיין) שנישואין גם כשהם 'בצביון יהודי', כדוגמת רפורמים, לא חוששים להם, ומתירים אותם לשוק גם ללא גט (וחוששים ל'קידושי ביאה' רק במקומות בהם מן הנמנע היה להינשא כדת משה וישראל, כדוגמת אי אלו מדינות קומוניסטיות בעבר).

ה. לפי המצב אליו חותרת זהות, זוג הנישא כהלכה יתחייב באופן שיחייב אותו גם לפי חוקי המדינה להתיר את נישואיו כהלכה (סירוב גט הוא כבר כיום עילה לתביעה אזרחית), כאשר התחרות בין הרבנויות השונות ובתי הדין (שכולם יצטרכו לפעול תחת תקן שתקבע הרבנות הראשית, ואחרת ייאסר עליהם להציג עצמם כ"הלכתיים") שהרבנויות ואיגודי הרבנים יפעילו, תקטין את הסחבת בדיוני הגרושין – סחבת שכידוע היא אחד המכשלות הגדולות לאיסורי אשת איש ולחששות ממזרות.

ו. במצב המעורער היום, בו ישנם ל"ע זוגות ב"נישואין פתוחים" וכיו"ב, ברור שהכל יודו שמוטב להללו ולצאצאיהם, שלא יינשאו כהלכה.
המצב החוקי כיום הוא שרבנות אינה רשאית להימנע מלהשיא זוג המבקש להירשם אצלה ועומד בתנאים הפורמליים (הדרכת כלות, פתק מהמקווה, מזון כשר בסעודת הנישואין). הפרטת הנישואין והיעדר הצורך החוקי בנישואין יקטין מן הסתם תופעות אלו, ומנגד, הוולנטריות שתהיה בהליכה לניסואין כהלכה תאפשר לרבנים יותר הסברה בנושא קריטי זה, המאיים על קדושת המשפחה יותר מכל.

ז. כמו בתחומים רבים, כשנושא נמצא באחריות המדינה ישנה כתוצאה מזה הורדת אחריות אצל האזרח, כך גם כאן. רבים חושבים שאם הרבנות מאשרת רישום לנישואין, הרי ש״אין בעיה״. אז הבה נכיר בכך שיש בעיות שרישומי רבנות אינם יכולים לעלות עליהן:
נישואין דתיים פרטיים שלא נרשמו ברבנות (פעמים רבות בגלל שיקולים כספיים, למשל אלמנה שאינה רוצה לאבד זכויות פנסיה שיש לה מצד בעלה הראשון, או נישואין מתחת לגיל 18); נישואין דתיים בחו״ל שלא טרחו להירשם ברישום האזרחי בחו״ל ואחד מבני הזוג עולה לארץ ללא גט וללא רישום נישואים; כהנים מסתפקים בבירור שהנישאת להם אינה גרושה או גיורת, ואינם יודעים על פסול ״נבעלה לפסול״ (נבעלה לגוי נפסלת לכהונה) שבד״כ אין לו ביטוי ברישומים.

לסיכום, מדובר בנושא רחב ומורכב, שאי אפשר לנקוט בו עמדה אחרי שיחה על שולחן שבת או אפילו השתתפות בשיעור בנושא. כצפוי, הדיון הציבורי בנושא מורכב זה רווי סיסמאות, הכללות ואמירות גורפות שלא תמיד יש להם קשר למציאות. מפלגת זהות תקדם כל שינוי חקיקה בתחום רגיש זה תוך התייעצות עם אנשי הלכה, ובקרה מירבית שלא תצא תקלה מתחת ידה.

החירות

דגנית לוין

החירות היא יסודה של הזהות הישראלית. תורת ישראל פונה אל האדם כאל בן חורין, וחכמי ישראל נטו להדגיש את החירות ממנה נהנה האדם. הרמב״ם כותב שהמצוות הן ההוכחה לכך שהאדם המצ־ווה הוא בן חורין משום שאינך יכול לצוות על מי שאין לו יכולת בחירה (כמו השמש, למשל). שאם לא כן, מה משמעות שכר ועונש לאדם?

גם עם ישראל נוצר על בסיס של חירות (חג הפסח), וזו הבשורה שמבשר העם הזה לעולם כולו. כמו שאומר הרב קוק: ״יציאת ישראל ממצרים תישאר לעד האביב של העולם כולו״.

״אמר הקב״ה: המליכוני עליכם בשופר של חירות״. יש הרבה פחד להעניק חירות לאדם, שמא יבחר ברע, אבל הקב״ה לא מפחד. הוא מטיל על האדם את מלוא חירותו ומלוא אחריותו ומאפשר לאדם לבחור בין טוב לרע, ומתוך כך להפוך לאדם אוטונומי, חופשי וחירותי. רק בן חורין יכול להיות עבד ה׳.

אמנם, כדי לא ליצור אנרכיה יש צורך בהשלטת סדר חברתי. לכן, תפקידה של המלכות (המדינה) היא ״לעשות מלחמות ומשפטי״ (רמב״ם). כלומר: בטחון חוץ ובטחון פנים. אולם, בכל מה שקשור לחייו הפרטיים של האדם, אין זה מתפקידה של המדינה להתערב.

קבלת תורה מתוך חירות בלבד

אליצור סגל

הגמרא במסכת שבת פ"ח אומרת, שהקב"ה כפה על ישראל לקבל את התורה, שנאמר: "ויתיצבו בתחתית ההר" – כאילו מתחת להר אמר להם הקב"ה: אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לא אתם נקברים מתחת להר!

ומוסיפה הגמרא ואומרת: מכאן מודעה רבה לאוריתא.

מודעה היא מסמך משפטי. אם כופים על אדם עסקה שאינו מעונין בה, עליו למסור מודעה לפני עדים שהעסקה שהוא יעשה נעשית בכפייה, ואז ניתן לבטל אותה כי לא נעשתה ברצון חופשי.

כלומר, הגמרא מסבירה שהפסוק "ויתיצבו בתחתית ההר" מבטל את החובה לשמוע לתורה, כיון שהעסקה של קבלת התורה נעשתה בכפיה. זו מודעה גדולה על התורה שזו עסקה כפויה שלא חייבים לקיימה.

לטעמי, גמרא זו מסבירה את המעמד המוזר בסוף ספר יהושע, שבו יהושע קורא לכל שבטי ישראל אל עירו תמנת סרח (מול אריאל של היום), ומייעץ להם שכל כאב הראש הקשור בקיום התורה מיותר עבורם. מספיק שהוא ומשפחתו ישמרו על התורה, וכל יתר עם ישראל – חבל לו על כאב הראש, ושישתחררו מזה.

העם מסרב להשתחרר, ובני ישראל מקבלים על עצמם מרצונם לשמור את התורה. גמרא זו מסבירה מדוע נזקק יהושע למעמד מוזר זה. מעמד הר סיני נעשה בכפייה ולכן אינו מחייב כלל. רק הקבלה מרצון חופשי, אמיתי ומוחלט, מחייב בשמירת התורה, ולשם כך קרא להם יהושע לכפרו – כדי שיקבלו את התורה מרצון.

הגמרא גם מספרת לנו, שגם לאחר נס ההצלה בימי אחשורוש קיבלו ישראל מרצון את קיום התורה.

על ידי הצבעה ל'זהות' יש לנו בבחירות אלו הזדמנות כמו בימי יהושע, וכמו בימי אחשורוש – לקבל את קיום התורה מתוך חירות בלבד, מתוך רצון חופשי בלבד, ללא שום כפייה חיצונית, מדינתית או אחרת – רק מתוך בחירה חופשית והסכמה פנימית.

זהותה היהודית של המדינה

דגנית לוין

היהדות איננה דתית אלא לאומית. מיהו יהודי על פי ההלכה? מי שנולד לאם יהודייה. זו הגדרה לאומית.

אברהם אבינו נצטווה להקים אומה שמטרתה אוניברסלית: "לך לך מארצך ממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך **לגוי** גדול". מאורעות היסוד של עם ישראל הם יציאת מצרים ומתן תורה. ואמנם אנו רואים שזו המסורת התרבותית שלנו. עם ישראל חוגג את החגים היהודיים לא מתוך שהוא מצווה, אלא משום שהוא מרגיש שזו המסורת שלו. גם לשון הקודש – השפה העברית, היא ביסוד האומה, ולא סתם קרה שבשיבת ציון החילונית ניתן דגש גדול על השבת השפה העברית לשפה הרשמית של מדינת ישראל.

הדת, מסביר הרב קוק, נולדה בעקבות יציאתנו לגלות. הכלי הלאומי נשבר, ונותרנו לחיות חיים קהילתיים פרטיים במקומות שונים בעולם. על מנת שלא נאבד, חלילה, הדגישו חכמי ישראל את עולם המצוות הפרטי המסייע לאדם לשמור על יהדותו בין הגויים. המסורת היהודית נשמרה דרך קיום המצוות.

עם שיבת ציון והקמת מדינת ישראל הקמנו לתחייה את זהותנו הלאומית-אוניברסלית. למרבה הפלא, הציונים החילוניים הם שבחרו בארץ ישראל, בשפה העברית ובמסורת החגים היהודיים, גם אחרי שזרקו את הדת. שכינה שבה לציון ושוב היא מאירה **באומה** כולה, דרך החברה, הכלכלה, הפוליטיקה, המדע ועוד, **וגם** דרך המצוות.

הפרדת הדת מהמדינה, אם כן, איננה פוגעת בזהותה היהודית של המדינה. ההיפך הוא הנכון – הדת עניינה טיפול בחיי הפרט, ושם צריך לאפשר לכל פרט את הבחירה החופשית. זהותה של המדינה צריך שתהיה מיוסדת על מסורת האומה ועל ייעודה האוניברסלי.

שיר הבחירות של זהות

אני חוזר אליה, חוזר אל הזהות
אני בתוך שביליה, מוצא את המהות
אני חוזר לארץ, חוזר לנשמה
אני פורש כנפיים, רגליי באדמה

יש לי זהות, ויש לי ארץ
יש לי משמעות, ויש לי ערך
יש לי ייעוד אז יש לי דרך
יש לי תקוה לַבחירות –
זהות!

זה הזמן להתחיל לשנות
תקוה היא לא מילה גסה, תנו דרור לחלומות
לא טוב לחיות כעבד, של איש או ממשלה
תנו לי כמה שיותר ארץ, כמה שפחות מדינה

יש לי זהות, ויש לי ארץ
יש לי משמעות, ויש לי ערך
יש לי ייעוד אז יש לי דרך
יש לי תקוה לַבחירות –
זהות!